

UCHWAŁA NR XLIV/283/2014
RADY POWIATU GLIWICKIEGO
z dnia 24 kwietnia 2014 r.

w sprawie: przyjęcia Programu Działania Na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością w Powiecie Gliwickim na lata 2014-2020.

Na podstawie art. 12 pkt. 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (tekst jednolity Dz. U. z 2013r., poz. 595 z późn. zm), art. 35 a ust. 1 pkt. 1, art. 44b ust. 2 pkt. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tekst jednolity, Dz. U. z 2011r. Nr 127, poz. 721 z późn. zm.)

Rada Powiatu Gliwickiego uchwala, co następuje:

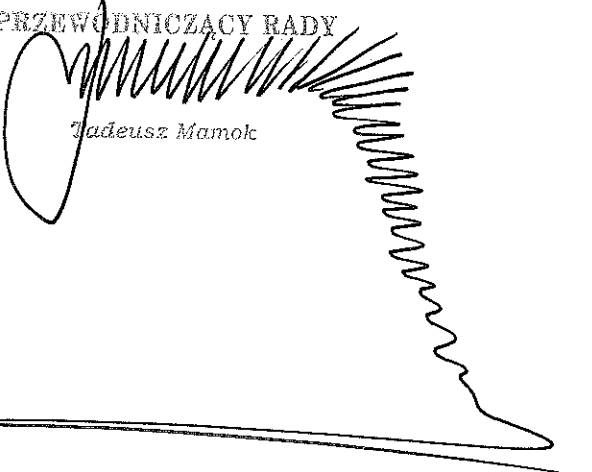
§ 1. Przyjmuje się Program Działania na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością w Powiecie Gliwickim na lata 2014-2020 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

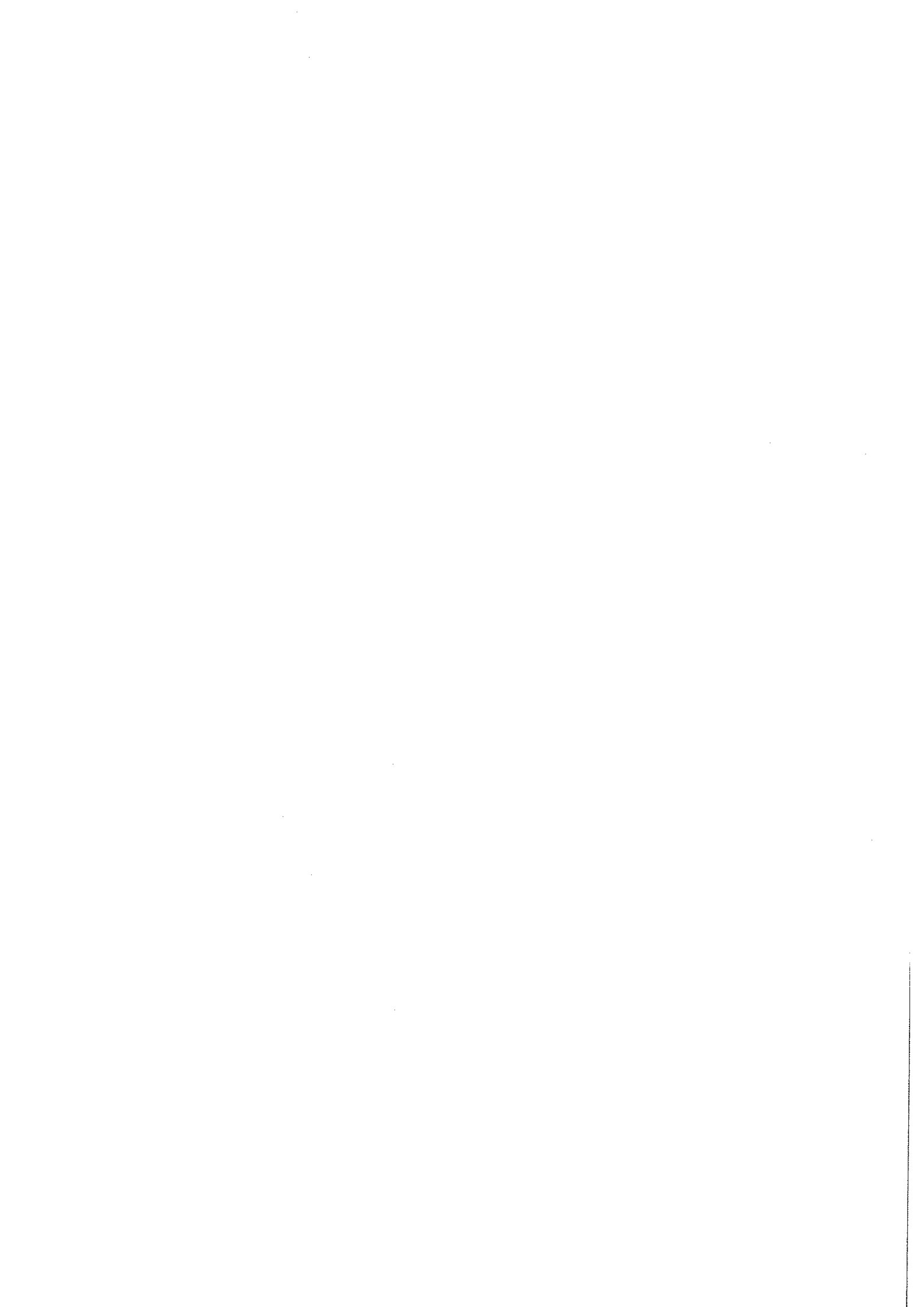
§ 2. Wykonanie Uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Gliwickiego.

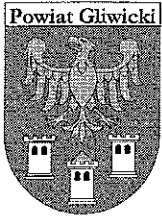
§ 3. Traci moc uchwała nr XXIX/227/2005 Rady Powiatu Gliwickiego z dnia 24 lutego 2005 r. w sprawie zatwierdzenia Samorządowego Programu Pomocy Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych z terenu Powiatu Gliwickiego na lata 2005 – 2015.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Tadeusz Mamok

Załącznik
do Uchwały Nr XLIV/283/2014
Rady Powiatu Gliwickiego
z dnia 24 kwietnia 2014 r.

PROGRAM DZIAŁANIA NA RZECZ OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ W POWIECIE GLIWICKIM NA LATA 2014-2020

STAROSTA GLIWICKI

Migdał Nieszporek

GLIWICE 2014

PRZEWODNICZĄCY RADY

Tadeusz Mamok

Spis treści

Wprowadzenie	3
Rozdział I. Opis problemu - Niepełnosprawność, jako problem społeczny.	7
1. Definicja niepełnosprawności.	7
2. Problem niepełnosprawności na świecie, w Polsce i woj. śląskim.	9
3. Skala niepełnosprawności w powiecie gliwickim.	9
3.1. Diagnoza niepełnosprawności wśród klientów pomocy społecznej w powiecie gliwickim.	10
3.2. Liczba wydanych orzeczeń przez Miejski Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności.	13
3.3. Niepełnosprawni bezrobotni w powiecie gliwickim.	18
3.4. Diagnoza osób z niepełnosprawnością w oparciu o wyniki ankiety.	19
Rozdział II. Podejmowane działania na rzecz osób z niepełnosprawnością w powiecie gliwickim.	23
Rozdział III. Główne założenia Programu.	30
1. Przesłanki do Programu Działań Na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością w Powiecie Gliwickim na lata 2014-2020	30
2. Identyfikacja celów i priorytetów Programu	31
Podsumowanie	37
Wykaz organizacji zaproszonych do konsultacji społecznych	38
Bibliografia	40

WPROWADZENIE.

Podstawą opracowania Programu Działania Na Rzecz Osób Z Niepełnosprawnością w Powiecie Gliwickim na lata 2014-2020 jest art. 35 a Ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tekst jedn. Dz. U. z 2011r. nr 127., poz. 721 z późn. zm). Treść zapisu przytoczonego wyżej artykułu zobowiązuje powiat do opracowania i realizacji zgodnych z powiatową strategią dotyczącą rozwiązywania problemów społecznych, powiatowych programów działań na rzecz osób z niepełnosprawnością w zakresie rehabilitacji społecznej, rehabilitacji zawodowej oraz przestrzegania praw osób z niepełnosprawnością.

Pojęcie niepełnosprawności obejmuje różnego rodzaju ograniczenia, wynikające z uszkodzenia organizmu, które mogą skutkować utrudnieniem udziału w życiu społecznym i zawodowym osób dotkniętych tym problemem.

Osoby z niepełnosprawnością są wewnątrznie zróżnicowaną grupą pod względem stopnia i rodzaju niepełnosprawności, wieku, miejsca zamieszkania, cech demograficznych i społecznych oraz sytuacji na rynku pracy.

Szacunkowo w Polsce żyje około 4,5 mln. osób z niepełnosprawnością, wśród których spotyka się również osoby dobrze radzące sobie w życiu codziennym. Jednakże przeważająca grupa osób z niepełnosprawnością wymaga wsparcia i stworzenia warunków w celu osiągnięcia możliwie najwyższej gotowości do wypełniania ról społecznych.

Sposób prowadzenia polityki i działań na rzecz osób z niepełnosprawnością określiła Organizacja Narodów Zjednoczonych w przyjętej w dniu 13.12.2006 r. „Konwencji Praw Osób Niepełnosprawnych” (Rezolucja 61/106).

Główne zasady Konwencji to:

1. poszanowanie nieodłącznej godności, indywidualnej autonomii każdej jednostki, prawa do wolności wyboru i niezależności każdej jednostki,
2. brak dyskryminacji,
3. pełne i efektywne włączenie społeczne (integracja społeczna),
4. akceptacja osób z niepełnosprawnością i poszanowanie dla odmienności rozumiane jako część różnorodności gatunku ludzkiego,
5. równość szans,
6. dostępność,
7. równość praw kobiet i mężczyzn,
8. poszanowanie rozwoju zdolności dzieci z niepełnosprawnością do zachowania indywidualności.

Unia Europejska w dniu 15 listopada 2010 r. przyjęła „Nową europejską strategię w sprawie niepełnosprawności 2010-2020: odnowione zobowiązania dla budowania Europy bez barier.”

Dokument ten odwołuje się do Konwencji Praw Osób Niepełnosprawnych Organizacji Narodów Zjednoczonych (Rezolucja 61/106) i jest prawnie wiążącym instrumentem w zakresie ochrony praw człowieka

i podstawowych praw osób z niepełnosprawnością, którego stronami są UE i kraje członkowskie.

Jednym z ważnych instrumentów służących realnemu wyrównaniu szans osób z niepełnosprawnością jest uchwalanie oraz konsekwentne wdrażanie prawa i dokumentów strategicznych realizujących unijne i krajowe polityki w przedmiotowym obszarze. Należy wskazać i podkreślić, że Rzeczpospolita Polska ratyfikowała Konwencję o prawach osób niepełnosprawnych sporządzoną w Nowym Jorku w dniu 13 grudnia 2006 r. (Dz. U. z 25 października 2012 r., poz. 1169).

U podstaw tworzenia niniejszego Programu znajdują się również zapisy Karty Praw Osób Niepełnosprawnych przyjętych uchwałą Sejmu Rzeczypospolitej z dnia 01.08.1997 r. (M.P. Nr 50, poz. 475).

Zgodnie z jej treścią:

„Sejm Rzeczypospolitej Polskiej uznaje, że osoby niepełnosprawne, czyli osoby, których sprawność fizyczna, psychiczna lub umysłowa trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia życie codzienne, naukę, pracę oraz pełnienie ról społecznych, zgodnie z normami prawnymi i zwyczajowymi, mają prawo do niezależnego, samodzielnego i efektywnego życia oraz nie mogą podlegać dyskryminacji.”

Do ważnych, z punktu widzenia realizacji Programu Działań Na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością w Powiecie Gliwickim na lata 2014-2020, aktów prawnych należy zaliczyć także m.in.:

- 1) Ustawę z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz o zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tekst jednolity z dnia 11 maja 2011 r. Dz. U. Nr 127, poz. 721, ze zm.)
- 2) Ustawę z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się (Dz. U. 2011 r. Nr 209, poz. 1243),
- 3) Ustawę z dnia 21 listopada 2008 o pracownikach samorządowych (Dz. U. 2008 r. Nr 223, poz. 1458, ze zm.)
- 4) Ustawę z dnia 7 lipca 1994 r. prawo budowlane (tekst jednolity z 2010 r. Nr 243, poz. 1623 ze zm.)
- 5) Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity z 2004 r. Dz. U. Nr 256, poz. 2572 ze zm.)
- 6) Ustawa z dnia 25 lipca 2005 r. o szkolnictwie wyższym (tekst jednolity z 2012 r. Nr 572 ze zm.)
- 7) Ustawę z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (tekst jednolity z 2011 r. Nr 43, poz. 225 ze zm.).

Niepełnosprawność obejmuje wszystkie obszary funkcjonowania dotkniętego nią człowieka, wpływa na jego rozwój i jakość życia. Niepełnosprawność wymaga podejmowania wielorakich i interdyscyplinarnych działań ze strony samorządu dla zapewnienia osobom borykającym się z różnego rodzaju dysfunkcjami godnych warunków życia i rozwoju.

Tylko zintegrowane działania władz powiatowych, gminnych i wielu instytucji, w tym non-profit działających na rzecz osób z niepełnosprawnością, może skutecznie przyczynić się do realizacji zamierzonych celów.

Podstawowym założeniem Programu Działania Na Rzecz Osób Z Niepełnosprawnością w Powiecie Gliwickim na lata 2014-2020, jest wyrównywanie szans osób z niepełnosprawnością i umożliwienie pełnego rozwoju i życia na płaszczyźnie społecznej i zawodowej.

Program ten wyznacza zadania w takich dziedzinach jak rehabilitacja społeczna, zawodowa, przestrzeganie praw osób z niepełnosprawnością. W realizacji programu należy kierować się wytycznymi, takimi jak:

1. dowartościowanie i poszanowanie przejawiania się indywidualnych różnic osób z niepełnosprawnością,
2. faktyczna realizacja praw obywatelskich osób z niepełnosprawnością, które nie mogą być w żaden sposób dyskryminowane lub wykluczane oraz pozbawione szerokiego dostępu do informacji,
3. zapobieganie marginalizacji i niskiemu uczestnictwu w życiu społecznym osób z niepełnosprawnością.

Program Działania Na Rzecz Osób Z Niepełnosprawnością Powiatu Gliwickiego na lata 2014-2020 jest odpowiedzią na zdiagnozowane potrzeby tej grupy społecznej.

Adresaci Programu

Program adresowany jest do osób z niepełnosprawnością, ich rodzin, opiekunów, mieszkańców powiatu gliwickiego, samorządów lokalnych, organizacji pozarządowych działających na rzecz osób z niepełnosprawnością, placówek pomocy społecznej, placówek oświatowych kształcących osoby z niepełnosprawnością.

Miejsce programu.

Obszar powiatu gliwickiego.

Okres realizacji.

Lata 2014-2020.

Koordynator.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gliwicach.

Partnerzy i realizatorzy.

- samorzady gminne,
- instytucje pomocy społecznej,
- Powiatowy Urząd Pracy,

- Miejski Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności,
- organizacje pozarządowe zrzeszające osoby z niepełnosprawnością i działające na rzecz osób z niepełnosprawnością,
- osoby z niepełnosprawnością,
- organizacje pracodawców osób z niepełnosprawnością,
- jednostki oświatowe,
- służba zdrowia,
- Powiatowa Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych,
- inne podmioty administracji publicznej działające na terenie powiatu gliwickiego.

Sposoby finansowania Programu.

Między innymi:

- z budżetu jednostek samorządu terytorialnego, zgodnie z kompetencjami wynikającymi m.in. z ustawy z dnia 17 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej społecznej oraz zatrudnianiu i osób niepełnosprawnych,
- ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego lub innych funduszy Unii Europejskiej,
- ze środków pozyskiwanych przez organizacje pozarządowe (programy celowe).

Wzmacnianie uczestnictwa osób z niepełnosprawnością w życiu społecznym wymaga zaangażowania środków finansowych, nie tylko pozyskiwanych w drodze aplikacji z funduszy strukturalnych, ale także pochodzących z budżetów gmin i powiatu. Nie sposób też pominąć aktywnego zaangażowania się samych osób z niepełnosprawnością w szeroki wachlarz działań (zgodnie z zasadą: nic o nas – bez nas).

Koniecznością staje się także zdecydowane egzekwowanie obowiązującego prawa, sprzyjającego w wielu zapisach włączaniu omawianej grupy osób w nurt życia społecznego.

ROZDZIAŁ I. OPIS PROBLEMU – NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ JAKO PROBLEM SPOŁECZNY.

1. Definicja niepełnosprawności.

Nie istnieje jedna, powszechnie uznana definicja niepełnosprawności. Światowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych oraz Standardowe Zasady Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych podkreślają, iż niepełnosprawność jest problemem społecznym i nie ogranicza się do konkretnej osoby. Mówiąc o niepełnosprawności należy mieć na względzie relację między zdrowiem człowieka (uwzględniając jego wiek, płeć i wykształcenie), a społeczeństwem i środowiskiem, które go otacza.

„Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) wprowadza następujące pojęcia niepełnosprawności, uwzględniając stan zdrowia człowieka:

- **Niesprawność** - każda utrata sprawności lub nieprawidłowość w budowie czy funkcjonowaniu organizmu pod względem psychologicznym, psychofizycznym lub anatomicznym;
- **Niepełnosprawność** - każde ograniczenie bądź niemożność (wynikające z niesprawności) prowadzenia aktywnego życia w sposób lub zakresie uznawanym za typowe dla człowieka;
- **Ograniczenia w pełnieniu ról społecznych** - ułomność określonej osoby wynikająca z niesprawności lub niepełnosprawności, ograniczająca lub uniemożliwiająca pełną realizację roli społecznej odpowiadającej wiekowi, płci oraz zgodnej ze społecznymi i kulturowymi uwarunkowaniami.”¹

Jak wskazuje powyższe źródło społeczny kontekst tematyki niepełnosprawności został omówiony w Międzynarodowej Klasyfikacji Funkcjonowania Niepełnosprawności i Zdrowia, przyjętej podczas Światowego Zgromadzenia na Rzecz Zdrowia w 2001 roku. Dokument ten podkreśla, że niepełnosprawność dotyczy całej ludzkości, nie można obarczać problemami związanymi z niepełnosprawnością mniejszości społecznych - każdy człowiek może doświadczyć pogorszenia stanu zdrowia i stać się osobą z niepełnosprawnością.

Ponieważ w pojęciu „niepełnosprawność” zawierają się różnego rodzaju ograniczenia wynikające z uszkodzenia organizmu, niezbędne jest określenie rodzaju i stopnia niepełnosprawności.

Zgodnie z Ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tekst jedn. Dz. U. z 2011r. Nr 127, poz. 721 z późn. zm.) dla osób powyżej 16 roku życia wyróżnia się trzy stopnie niepełnosprawności:

- znaczny,
- umiarkowany,

¹ <http://www.unic.un.org.pl/niepelnosprawnosc/definicja.php>

- lekki.

Zaś „osoby, które nie ukończyły 16 roku życia zaliczane są do osób niepełnosprawnych, jeżeli mają naruszoną sprawność fizyczną lub psychiczną o przewidywanym okresie trwania powyżej 12 miesięcy z powodu wady wrodzonej, długotrwałej choroby lub uszkodzenia organizmu, powodującą konieczność zapewnienia im całkowitej opieki lub pomocy w zaspakajaniu podstawowych potrzeb życiowych w sposób przewyższający wsparcie potrzebne osobie w danym wieku.”²

Orzeczenia o w/w stopniach niepełnosprawności wydawane są dla celów pozarentowych przez Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności. Orzeczenia te stanowią podstawę do przyznania ulg i uprawnień przysługujących na podstawie odrębnych przepisów oraz dofinansowania ze środków PFRON zgodnie z ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Zgodnie z w/w ustawą:

- do znacznego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji,
- do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych,
- do lekkiego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną, lub mająca ograniczenie w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze lub techniczne.³

Na podstawie Ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013r. poz. 1440) dla celów rentowych wydawane są przez lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych poniżej wymienione orzeczenia:

- całkowita niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji, traktowane na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności,
- całkowitej niezdolności do pracy, traktowane na równi z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności,
- częściowej niezdolności do pracy, traktowane na równi z orzeczeniem o lekkim stopniu niepełnosprawności.

² Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tekst jedn. Dz. U. z 2011r. Nr 127, poz. 721 z późn. zm.)

³ ibidem

2. Problem niepełnosprawności na świecie, w Polsce i woj. śląskim.

Szacunkowo na świecie żyje 650 mln osób z niepełnosprawnością, z upośledzoną sprawnością fizyczną, psychiczną lub sensoryczną.

W Unii Europejskiej co 6 osoba jest osobą z niepełnosprawnością, co oznacza, że około 80 mln Europejczyków może mieć ograniczone możliwości uczestnictwa w życiu zawodowym, społecznym i gospodarczym.

W Polsce skalę problemu ukazuje liczba osób z niepełnosprawnością których szacunkowo jest 4,5 mln, z czego 2,1 mln osób z niepełnosprawnością jest w wieku aktywności zawodowej. Należy podkreślić, że tylko 28 % tych osób jest aktywna zawodowo (dane GUS z 2011r.).

Zgoła inaczej sytuacja wygląda w Unii Europejskiej, gdzie zatrudnienie osób z niepełnosprawnością sięga 50% .⁴ Niwelowanie tej dysproporcji staje się ważnym zadaniem społecznym, tym bardziej, że z danych statystycznych wynika, że najwięcej osób z niepełnosprawnością zamieszkuje województwo śląskie (552,1 tys. osób). Na 1000 mieszkańców województwa śląskiego 119 to osoby z niepełnosprawnością. ⁵

Ponadto należy zaznaczyć, że obserwuje się tendencję wzrostu procentowego udziału osób starszych w naszym społeczeństwie. Prognozy demograficzne wskazują, że w roku 2035 liczba osób starszych wynieść może ponad 23% ogółu społeczeństwa. Jak wskazują badania GUS trend ten postępuje nieprzerwanie od roku 1989. W roku 1990 udział ludzi w wieku poprodukcyjnym w ogóle populacji wynosił 13%, a w roku 2012 było to już 17,8% czyli ponad 6,8 mln osób.

Polityka społeczna wobec osób z niepełnosprawnością ma na celu stworzenie warunków umożliwiających m.in. jak najlepsze funkcjonowanie oraz pełną integrację ze środowiskiem. Zagwarantowanie osobom z niepełnosprawnością jako członkom swoich społeczności możliwości osiągnięcia niezależności życiowej i ekonomicznej jest jednym z priorytetów polityki społecznej.

3. Skala niepełnosprawności w powiecie gliwickim.

Powiat gliwicki zajmuje zachodnią część województwa śląskiego, o łącznej powierzchni 663 km². W skład powiatu wchodzi 8 gmin, w tym dwie o charakterze miejskim Knurów i Pyskowice, dwie miejsko-wiejskie Sośnicowice i Toszek oraz cztery wiejskie Gierałtowice, Pilchowice, Rudziniec i Wielowieś. Na terenie powiatu mieszka około 112 tys. osób, wśród których szacunkowo 12 tysięcy to osoby z niepełnosprawnością, co stanowi 10% osób ogółu mieszkańców. ⁶

⁴ www.niepelnospawni.gov.pl/niepelnospawnosc-w-liczbach-/dane-demograficzne/

⁵ Raport z wyników. Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011 r., GUS, Warszawa 2012

⁶ <http://starostwo.gliwice.pl/pl/pages/powiat-gliwicki.php>

Należy podkreślić, że poza danymi własnymi, ośrodków pomocy społecznej, Miejskiego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Gliwicach i częściowymi GUS, nie dysponujemy w chwili obecnej oficjalnymi danymi statystycznymi, dotyczącymi dokładnej liczby osób z niepełnosprawnością w powiecie gliwickim. Wyniki Spisu Powszechnego z roku 2012 do tej pory nie zostały opublikowane, a ostatnie dane GUS pochodzą ze Spisu Powszechnego z 2002 roku.

3.1. Diagnoza niepełnosprawności wśród klientów pomocy społecznej w powiecie gliwickim.

Diagnoza problemów społecznych występujących wśród klientów pomocy społecznej powiatu gliwickiego oparta została na danych uzyskanych ze sprawozdań MPiPS przekazanych przez ośrodki pomocy społecznej, a także sprawozdań sporządzonych w PCPR. Analizą objęte zostały sprawozdania za lata 2010 – 2012 według stanu na dzień 31.12.

Poniższa tabela przedstawia najczęstsze powody udzielania wsparcia mieszkańcom gmin przez ośrodki pomocy społecznej.

Tabela 1. Diagnoza problemów społecznych w powiecie gliwickim, stan na dzień 31.12.

Powód trudnej sytuacji życiowej	2010		2011		2012	
	Liczba rodzin (N=1866)		Liczba rodzin (N =1786)		Liczba rodzin (N = 1615)	
Ubóstwo	1134	60,8%	1163	65,1%	1054	65,3%
Sieroctwo	1	0%	1	0%	2	0,1%
Bezdomność	109	5,8%	105	5,9%	98	6,1%
Potrzeba ochrony macierzyństwa	300	16,1%	300	16,8%	308	19,1%
W tym: wielodzietność	110	5,9%	115	6,4%	132	8,2%
Bezrobocie	1032	55,3%	1014	56,8%	956	59,2%
niepełnosprawność	634	34%	660	37%	597	37%
długotrwała lub ciężka choroba	459	24,6%	546	30,6%	564	35%
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, w tym:	504	27%	603	33,7%	525	32,4%
- rodziny niepełne	295	15,8%	296	16,6%	251	15,5%
- rodziny wielodzietne	124	6,6%	156	8,7%	107	6,6%
Przemoc w rodzinie	86	4,6%	118	6,6%	72	4,5%
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	-	-	-	-	-	-
Alkoholizm	199	10,7%	283	15,8%	209	13%
Narkomania	7	0,4%	6	0,3%	3	0,2%
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnienie z zakładu karnego	39	2,1%	41	2,3%	28	1,7%
brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo - wychowawcze	1	0%	44	2,5%	-	-
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy	-	-	-	-	-	-
Zdarzenie losowe	60	3,2%	6	0,3%	8	0,5%
Sytuacja kryzysowa	134	7,2%	147	8,2%	160	9,9%
Kłeska żywiołowa lub ekologiczna	3	0,2%	1	0%	0	0%

Źródło: opracowanie własne PCPR na podstawie sprawozdań MPiPS sporządzonych przez OPS-y.

Wśród 16 dysfunkcji będących główną przyczyną wnioskowania o pomoc ze środków społecznych niepełnosprawność plasuje się na 3 miejscu. W 2010 roku odsetek ten stanowił 34% (634) ogółu wnioskujących o wsparcie (1866), zaś w 2011 roku pomimo spadku liczby wnioskodawców (1786), odsetek ten wzrósł o 3 punkty procentowe i wynosił 37% (660). W 2012 r. notuje się dalszy spadek liczby rodzin ubiegających się o pomoc społeczną (1615), jednakże odsetek wnioskodawców z tytułu niepełnosprawności utrzymuje się na stałym poziomie 37 % (597).

Powyższa analiza ilościowo - jakościowa wskazuje, że niepełnosprawność w badanym okresie jest jedną z głównych przyczyn ubiegania się o pomoc ze środków publicznych. Na pierwszym miejscu niezmiennie plasuje się ubóstwo, przyczynkiem którego częstokroć może być dysfunkcja organizmu uniemożliwiająca uzyskiwanie dochodu.

Tabela 2. Liczba beneficjentów pomocy społecznej ze względu na niepełnosprawność, z podziałem na gminy, stan na dzień 31.12

Lp	Gmina	2010			2011			2012		
		Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	Liczba rodzin z główną dysfunkcją niepełnosprawność		Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	Liczba rodzin z główną dysfunkcją niepełnosprawność		Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	Liczba rodzin z główną dysfunkcją niepełnosprawność	
			LB	Udział %		LB	Udział %		LB	Udział %
1	Knurów	612	171	28 %	611	206	33,7 %	520	162	31,20 %
2	Pyskowice	332	157	47,3 %	299	149	49,8 %	271	147	54,2 %
3	Toszek	275	102	37,1 %	245	87	35,5 %	219	84	38,4 %
4	Pilchowice	100	39	39 %	136	42	30,9 %	131	41	31,3 %
5	Gieraltowice	157	39	24,8 %	127	43	33,9 %	125	34	27,2 %
6	Rudziniec	200	60	30 %	193	61	31,6 %	195	57	29,2 %
7	Sośnicowice	67	30	44,8 %	64	32	50 %	52	32	61,5 %
8	Wielowieś	123	36	29,3 %	111	40	36 %	102	40	39,2 %
9.	łącznie	1866	634	34 %	1786	660	37 %	1615	597	37 %

Źródło: opracowanie własne PCPR na podstawie sprawozdań MPIPS z OPS-ów.

Analiza danych zawartych w powyższej tabeli wskazuje, że najwyższy odsetek wnioskodawców z tytułu niepełnosprawności w stosunku do wszystkich korzystających z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej notuje się w Sośnicowicach. Wśród rodzin ubiegających się o wsparcie, sytuacja kształtuje się następująco:

- w 2010r. – odsetek stanowił 44,8% (30),
- w 2011r. – odsetek stanowił 50% (32),

- w 2012 roku zaznacza się znaczny wzrost rodzin korzystających z pomocy z tytułu niepełnosprawności. Wśród 52 rodzin wnioskujących o pomoc aż 32 korzystają ze wsparcia z tytułu niepełnosprawności, co stanowi 61,5% ogółu.

Na drugim miejscu plasują się Pyskowice, gdzie również notuje się tendencję wzrostową beneficjentów pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności, pomimo spadku ogólnej liczby ubiegających się o wsparcie. W 2010r. wnioskodawcy z tytułu niepełnosprawności stanowili 47,3% (157) ogółu wnioskujących (332), w 2011r. – 49,8% (149) ogółu wnioskujących (299) a w 2012r. odsetek ten wzrasta do 54,2% (147) ogółu wnioskujących (271).

Analiza powyższych danych wskazuje na stałą tendencję wzrostu odsetku wnioskodawców, którzy korzystają z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności. Tendencja ta może być odzwierciedleniem trudności w codziennym funkcjonowaniu, na jakie napotyka rodzina, której członkiem jest osoba z niepełnosprawnością.

3.2. Liczba wydanych orzeczeń przez Miejski Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Gliwicach.

Tabela 3. Liczba wydanych orzeczeń przez Miejski Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Gliwicach, stan na dzień: 31.12.

Wyszczególnienie	Orzeczenia o stopniu niepełnosprawności (po 16 roku życia)	Orzeczenia o niepełnosprawności (do 16 roku życia)	Wydane orzeczenia ogółem
2010 rok	1013	127	1140
2011 rok	1034	132	1166
2012 rok	1282	131	1413

Źródło: dane statystyczne MZON w Gliwicach.

Analiza danych tabeli nr 3 wskazuje, że w badanym okresie z roku na rok wzrasta liczba wydawanych orzeczeń ogółem. W roku 2012 wydano o 273 orzeczenia więcej niż w roku 2010 i o 247 orzeczeń więcej niż w 2011 roku.

Należy podkreślić, że liczba wydawanych orzeczeń do 16 roku życia utrzymuje się na względnie stałym poziomie (2010 r. – 127, 2011r. – 132, 2012 r. – 131). Wyraźne różnice widoczne są w liczbie wydawanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności. W okresie ostatnich dwóch lat w tej grupie nastąpił wzrost o 269 osób, które otrzymały orzeczony stopień niepełnosprawności.

Dane te świadczą o wzroście natężenia zjawiska niepełnosprawności w powiecie gliwickim.

Tabela 4. Orzeczenia o stopniu niepełnosprawności ze względu na stopień niepełnosprawności wydane w powiecie gliwickim, stan na dzień 31.12.

Rok	Stopień		Znaczny		Umiarkowany		Lekki	
	Ogółem	%	LB	%	LB	%	LB	%
2010	1013	100%	383	37%	320	32%	310	31%
2011	1034	100%	367	35,5%	367	35,5%	300	29%
2012	1282	100%	571	40%	420	33%	345	27%

Źródło: dane statystyczne MZON w Gliwicach.

Przedstawione powyżej dane wskazują, że wśród osób ubiegających się o ustalenie stopnia niepełnosprawności, w badanym okresie, najwyższy odsetek stanowią niepełnosprawni z orzeczonym znacznym stopniem niepełnosprawności (w 2010r. – 37%, 2011 r. – 35,5%, 2012r. – 40%). Nieco niższy odsetek zaznacza się w grupie niepełnosprawnych z orzeczonym umiarkowanym stopniem niepełnosprawności i utrzymuje się w granicach 32% - 2010 r., 35,5% - 2011r. i 33% - 2012 r. ogółu wydanych orzeczeń.

Najmniejszy odsetek wydanych orzeczeń dotyczy niepełnosprawności z orzeczonym lekkim stopniem niepełnosprawności i zaznaczyła się tendencja malejąca (w 2010r. – 31%, 2011 – 29%, 2012 – 27%).

Tabela 5. Przyczyny niepełnosprawności, stan na dzień 31.12

Przyczyny niepełnosprawności (podane w kodach)	Rok					
	2010	%	2011	%	2012	%
01 – U - Upośledzenie umysłowe	35	3,4%	35	3,4%	84	6,5%
02 – P - Choroby psychiczne	95	9,3%	104	10%	131	10,2%
03 - L - Zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	53	5,2%	45	4,3%	54	4,2%
04 – O - Choroby narządu wzroku	32	3,2%	30	2,9%	40	3,1%
05 – R - Upośledzenia narządu ruchu	332	33%	351	34%	434	33,9%
06 - E - Epilepsja	21	2,1%	23	2,2%	18	1,4%
07 – S - Choroby układu oddechowego i krążenia	179	17,7%	164	15,9%	226	17,6%
08 – T - Choroby układu pokarmowego	49	4,7%	54	5,2%	59	4,6%
09 – M - Choroby układu moczowo – pęciowego	36	3,6%	43	4,2%	53	4,1%
10 – N - Choroby neurologiczne	86	8,4%	85	8,2%	47	3,6%
11 - I - Inne w tym schorzenia endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego	94	9,3%	98	9,5%	138	10,7%
12 – C - całościowe zaburzenia rozwojowe	1	0,1%	2	0,2%	1	0,1%
Ogółem	1013	100%	1034	100%	1282	100%

Źródło: dane statystyczne MZON w Gliwicach.

Przyczyny będące najczęstszym powodem orzekania o stopniu niepełnosprawności to:

1. 05 – R – Upośledzenia narządu ruchu – w 2010r. – 33%, w 2011r. 34%, w 2012r. – 33,9%
2. 07- S – Choroby układu oddechowego i krążenia – w 2010r. – 17,7%, w 2011r. 15,9%, w 2012r. – 17,6%
3. 02- P – Choroby psychiczne w 2010r. – 9,3%, w 2011r. 10%, w 2012r. – 10,2% - rysuje się tendencja wzrostowa,
4. 11- I – Inne, w tym schorzenia endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne, odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego - w 2010r. – 9,3%, w 2011r. 9,5%, w 2012r. – 10,7%.

Wyżej wymienione niepełnosprawności stanowią w 2010r. 69,3% ogółem wydanych orzeczeń, w roku 2011 – 69,4%, w 2012r. – 72,4%.

Na podkreślenie zasługuje fakt, wzrostu liczby wydawanych orzeczeń ze względu na upośledzenie umysłowe, z 3,4 % w roku 2010 na 6,5% w roku 2012, co pokazuje prawie dwukrotny wzrost wskaźnika na przestrzeni trzech lat. Ponadto należy podkreślić tendencję wzrostową w orzekaniu o stopniu niepełnosprawności ze względu na choroby psychiczne . Może to świadczyć o wzroście natężenia warunków niekorzystnych (stresogennych) w naszym społeczeństwie.

Tabela 6 . Niepełnosprawność z podziałem na płeć oraz przyczynę niepełnosprawności, stan na dzień 31.12.

Przyczyny niepełnosprawności (podane w kodach)	Płeć					
	Kobiety			Mężczyźni		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012
01 – U	14	18	65	21	17	19
02 – P	36	38	51	59	66	80
03 - L	22	10	19	31	35	35
04 – O	20	14	21	12	16	19
05 – R	187	182	240	145	169	194
06 - E	7	10	2	14	13	13
07 – S	72	57	94	107	107	132
08 – T	23	20	17	26	34	39
09 – M	18	22	33	18	21	20
10 – N	40	52	29	46	33	18
11 - I	72	85	112	22	13	26
12 -C	0	0	0	1	2	1
Ogółem	511	508	686	502	526	596

Źródło: dane statystyczne MZON w Gliwicach.

Analizując powyższą tabelę można wskazać, że główną przyczyną wydawania orzeczeń o stopniu niepełnosprawności, niezależnie od płci osoby z niepełnosprawnością, są dysfunkcje narządu ruchu(05 – R). Przy tej dysfunkcji obserwuje się przewagę orzeczeń wśród kobiet.

Na drugim miejscu wśród przyczyn niepełnosprawności kobiet znajdują się schorzenia endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego, w tym także choroby onkologiczne (11-I). Trzecią najczęstszą przyczyną niepełnosprawności u kobiet są choroby układu oddechowego i krążenia (07-S).

Natomiast na drugim miejscu wśród przyczyn niepełnosprawności u mężczyzn wskazuje się choroby układu oddechowego oraz krążenia (07-S). Na trzecim miejscu wskazywane są choroby psychiczne (02-P).

Tabela 7. Niepełnosprawni w powiecie gliwickim wg poziomu wykształcenia, stan na dzień 31.12.

Wykształcenie	Rok					
	2010 (N=1013)		2011(N=1034)		2012(N=1282)	
	LB	%	LB	%	LB	%
Mniej niż podstawowe	34	3,3%	33	3,2%	99	7,7%
Podstawowe	325	32,2%	300	29%	377	29,4%
Zawodowe	369	36,4%	399	38,6%	446	34,8%
Średnie	235	23,2%	262	25,3%	283	22%
Wyższe	50	4,9%	40	3,9%	77	6,1%
Ogólnie	1013	100%	1034	100%	1282	100%

Źródło: dane statystyczne MZON w Gliwicach.

Analiza danych w powyższej tabeli wskazuje, że wśród osób z niepełnosprawnością dominują osoby z wykształceniem zawodowym (w 2010r. – 36,4%, 2011r. – 39,6%, 2012r. – 34,8 %).

Osoby z wykształceniem wyższym jak i mniej niż podstawowym stanowią niewielki odsetek osób legitymujących się orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności. Jak wskazuje 18% badanych w ankiecie przeprowadzonej na potrzeby Programu działań Na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością w Powiecie Gliwickim na lata 2014-2020, system szkolnictwa nie jest dostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnością. W grupie osób z niepełnosprawnością w powiecie gliwickim wskaźnik osób z wykształceniem wyższym wyniósł 6,1% w roku 2012.

Jednakże należy podkreślić, że w ostatnich latach w Polsce nastąpił dynamiczny wzrost osób z wyższym wykształceniem, 17,5 % Polaków legitymuje się dyplomem uczelni wyższej.

Niski poziom wykształcenia osób z niepełnosprawnością może stanowić utrudnienie w procesie włączania ich w życie społeczne i podnoszenia jakości ich życia.

Tabela 8. Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności w powiecie gliwickim ze względu na przyczynę niepełnosprawności w podziale na wiek do 16 r. ż., stan na dzień: 31.12.

	0-3			4-7			8-16		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012	2010	2011	2012
01 – U	1	1	0	4	1	3	13	1	8
02 – P	0	0	0	0	0	0	1	0	0
03 – L	2	3	4	0	1	2	6	1	5
04 – O	1	2	1	1	3	1	0	3	1
05 – R	3	5	4	8	6	5	9	6	11
06 – E	0	2	5	2	0	1	3	0	3
07 – S	1	3	4	3	1	4	4	1	0
08 – T	1	0	0	1	1	0	1	1	0
09 – M	2	1	0	1	1	1	1	1	0
10 – N	13	12	5	4	7	11	7	7	11
11 – I	4	7	4	4	3	2	9	3	12
12 – C	3	4	6	5	9	6	10	9	11
Ogółem	31	40	33	32	33	36	64	33	62

Źródło: dane statystyczne MZON w Gliwicach.

W grupie wiekowej 0-3 najczęstszą dysfunkcją powodującą niepełnosprawność są schorzenia neurologiczne (10-N), w badanym horyzoncie czasowym wydano łącznie 30 takich orzeczeń o niepełnosprawności z tego tytułu, w roku 2010, 33 w roku 2011, 25 w roku 2012r.

W grupie wiekowej 4-7 oraz 8-16 najczęściej wydawane orzeczenia o niepełnosprawności są z powodu całościowych zaburzeń rozwojowych (12-C).

Upośledzenie narządu ruchu (05-R) uplasowało się na drugim miejscu jako powód wydania orzeczenia o niepełnosprawności w grupie wiekowej 8-16 lat.

3.3. Bezrobotne osoby z niepełnosprawnością w powiecie gliwickim.

Zatrudnianie osób z niepełnosprawnością jest bardzo ważnym elementem podejmowanych działań na rzecz przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu. Zatrudnienie wiąże się z poprawą sytuacji ekonomicznej osoby z niepełnosprawnością, jak również daje jej możliwość nawiązania kontaktów społecznych i niezależności.

Osoby z niepełnosprawnością mogą być zatrudniane w warunkach chronionych, ale także na otwartym rynku pracy. Ponadto osoby z niepełnosprawnością mogą otrzymać wsparcie w podjęciu działalności gospodarczej, skorzystać z subsydiowania zatrudnienia oraz podnosić kwalifikacje w ramach środków PFRON i Funduszu Pracy.

Politykę zatrudniania oraz łagodzenia skutków bezrobocia w powiecie gliwickim z upoważnienia Starosty realizuje Powiatowy Urząd Pracy w Gliwicach.

Tabela 9. Procentowy udział osób z niepełnosprawnością wśród zarejestrowanych bezrobotnych z terenu powiatu gliwickiego, stan na dzień 31.12.

Wyszczególnienie	Bezrobotni ogółem LB	Osoby z niepełnosprawnością	
		Liczba ogólna LB	% udział
2010 r.	3435	180	5,24%
2011 r.	3401	166	4,9%
2012 r.	3817	181	4,7%

Źródło: PUP w Gliwicach (<http://www.pup.gliwice.pl/urząd/statystyki.html>).

Ze statystyki prowadzonej w latach 2010-2012 przez Powiatowy Urząd Pracy w Gliwicach wynika, że bezrobotni niepełnosprawni stanowią niewielki odsetek bezrobotnych ogółem. W roku 2010 odsetek ten wyniósł 5,24%, w 2011 roku – 4,9%, w 2012 roku – 4,7%. W ostatnich trzech latach następuje niewielki, ale systematyczny spadek liczby bezrobotnych osób z niepełnosprawnością.

Tabela 10. Liczba osób z niepełnosprawnością bezrobotnych z podziałem na płeć, stan an dzień: 31.12.

Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych osób z niepełnosprawnością				
	Ogółem	Kobiety		Mężczyźni	
	LB	LB	%	LB	%
2010 r.	180	81	45%	99	55%
2011 r.	166	78	47%	88	53%
2012 r.	181	87	48%	94	52%

Źródło: PUP w Gliwicach (<http://www.pup.gliwice.pl/urząd/statystyki.html>).

Powyższa tabela wskazuje, że wśród zarejestrowanych bezrobotnych osób z niepełnosprawnością w latach 2010 – 2012 najliczniejszą grupę stanowili mężczyźni.

W 2012 roku liczba osób z niepełnosprawnością gotowych do zatrudnienia w powiecie gliwickim wynosi 181. W zestawieniu z orzecznictwem o stopniu niepełnosprawności osób po 16 r. ż. (1282) i liczbą rodzin korzystających ze wsparcia ośrodków pomocy społecznej z uwagi na niepełnosprawność w rodzinie (597), wskazuje na niską aktywność zawodową w kategorii osób z niepełnosprawnością. Powodami tego wycofania się mogą być, co wskazują wnioski z przeprowadzonej ankiety (która zostanie przedstawiona w dalszej części niniejszego Programu) bariery związane z przemieszczaniem się, brak motywacji do zatrudnienia, brak aprobaty otoczenia czy niska ocena kompetencji przez pracodawców.

3.4. Diagnoza społeczna osób z niepełnosprawnością w oparciu o wyniki ankiety.

Do opracowania niniejszego programu wykorzystane zostały wyniki badań ankietowych, przeprowadzonych w październiku 2013 roku przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gliwicach. Kwestionariusz ankiety składał się z 10 wybranych zagadnień i adresowany był do osób z niepełnosprawnością lub ich opiekunów, mieszkańców powiatu gliwickiego.

Kwestionariusz ankiety został przekazany do niżej wymienionych instytucji, celem przekazania osobom z niepełnosprawnością lub ich opiekunom:

- ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu gliwickiego,
- poradni psychologiczno – pedagogicznych w Pyskowicach oraz w Knurowie,
- zespołów szkół specjalnych w Pyskowicach oraz w Knurowie,
- Warsztatów Terapii Zajęciowej w Knurowie oraz w Pyskowicach,
- Środowiskowego Domu Samopomocy w Knurowie,
- organizacji pozarządowych działających na rzecz osób z niepełnosprawnością.

W badaniach ankietowych przyjęto następujące kryteria:

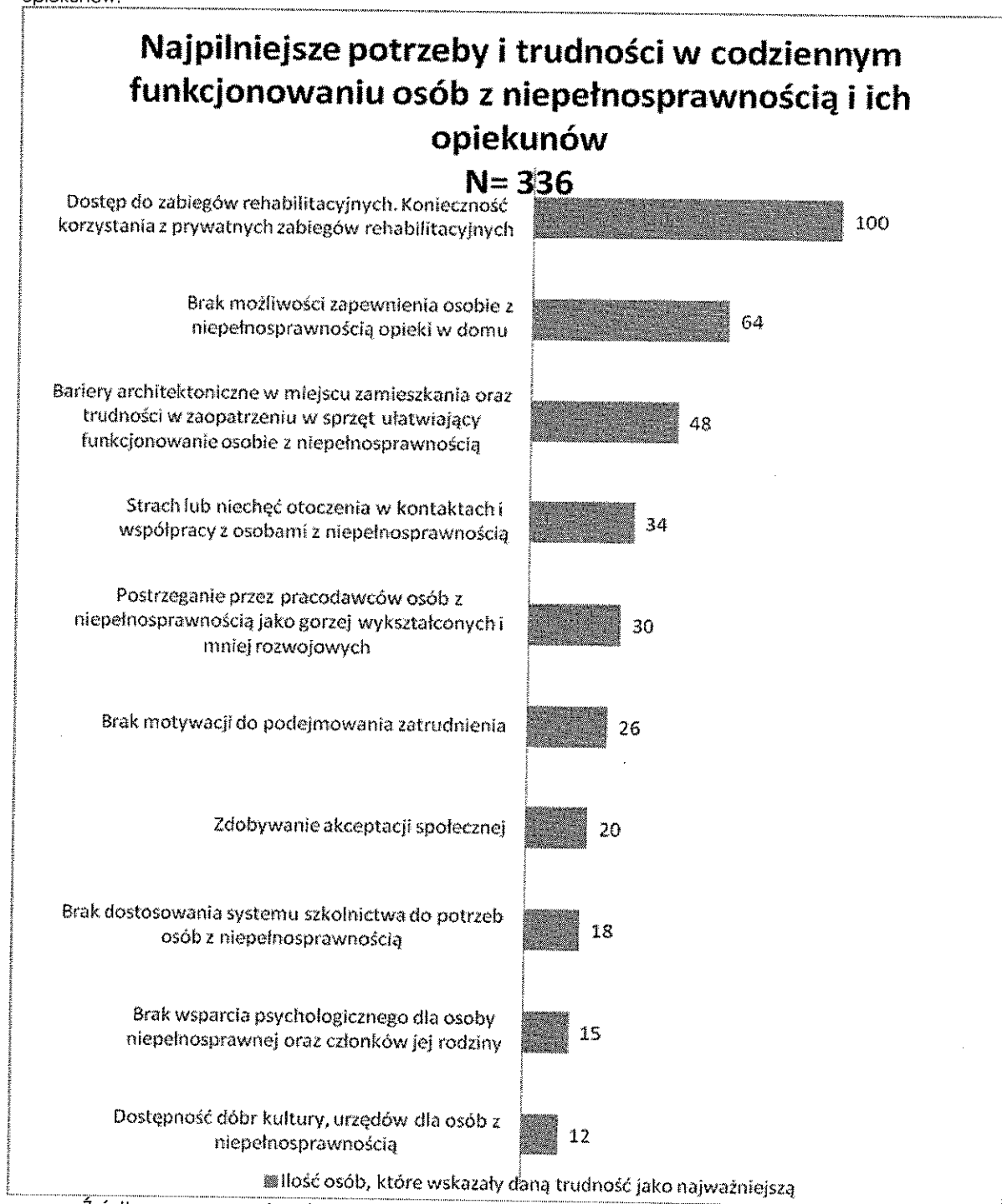
- kryterium rzetelności – badania zostały przeprowadzone zgodnie z profesjonalnymi standardami badań socjologicznych,
- kryterium wykonywalności – badania przeprowadzono z sposób precyzyjny,
- kryterium przyzwoitości – badania przeprowadzono w sposób uczciwy.

Próba badawcza objęła łącznie 362 osoby z niepełnosprawnością lub ich opiekunów, 26 kwestionariuszy zostało odrzuconych z powodu błędnego wypełnienia przez ankietowanych.

Ankietowani mogli zaznaczyć pięć najpilniejszych potrzeb, uszeregowanych pod względem ważności, przy czym badani mogli zaznaczyć więcej niż jedną potrzebę jako najpilniejszą.

Wyniki przeprowadzonego badania przedstawia poniższy wykres.

Wykres nr 1: Najpilniejsze potrzeby i trudności w codziennym funkcjonowaniu osób z niepełnosprawnością i ich opiekunów.

Analiza wyników badań wskazuje, że najwięcej ankietowanych (100 osób), jako największą trudność wskazało konieczność korzystania z prywatnych zabiegów rehabilitacyjnych, co pociąga za sobą dodatkowe koszty finansowe, ponoszone przez osoby z niepełnosprawnością lub ich rodziny.

Można wnioskować zatem, że potrzebą ankietowanych, jak i wszystkich osób z niepełnosprawnością jest powszechny dostęp do refundowanych zabiegów rehabilitacyjnych, co jest gwarantem zachowania

ciągłości rehabilitacji i uzyskania oczekiwanych rezultatów zabiegów oraz poprawy stanu zdrowia.

Spośród ankietowanych 64 osoby, wskazały jako największą trudność brak możliwości zapewnienia w powiecie gliwickim osobie z niepełnosprawnością całodobowej opieki w domu w czasie nieobecności opiekuna.

Wnioskować należy, że konieczne jest stworzenie możliwości zapewnienia okresowych usług opiekuńczych w czasie nieobecności opiekuna osoby z niepełnosprawnością. Zaznaczyć trzeba, że tego rodzaju usług nie należy łączyć z umieszczeniem osoby z niepełnosprawnością w domu pomocy społecznej.

Bariera architektoniczne w miejscu zamieszkania oraz trudności w zaopatrzeniu w sprzęt ułatwiający funkcjonowanie osobie z niepełnosprawnością, jako największą trudność wskazało 48 ankietowanych. Problem ten uplasował się na 3 miejscu w hierarchii najważniejszych trudności w codziennym funkcjonowaniu badanych.

Mając na uwadze zwiększenie samodzielności i swobody poruszania się osób z niepełnosprawnością niezbędna jest dalsza pomoc i wsparcie w likwidacji barier architektonicznych w miejscu zamieszkania tych osób oraz zaopatrzenia w sprzęt ułatwiający funkcjonowanie.

Na strach lub niechęć otoczenia w kontaktach i współpracy z osobami z niepełnosprawnością wykazuje 34 ankietowanych, zaś 20 osób jako największą trudność wskazuje – zdobywanie akceptacji społecznej. Wynik ten może świadczyć o niskim poziomie integracji osób z niepełnosprawnością ze środowiskiem lokalnym, czy też o niskim poziomie świadomości społecznej lub zaniżonej samoocenie.

18 ankietowanych jako trudność wskazuje brak dostosowania systemu szkolnictwa do potrzeb osób z niepełnosprawnością, 15 zaś brak wsparcia psychologicznego. Ten fakt potwierdza różnica poziomu wykształcenia ogółu mieszkańców powiatu w stosunku do osób z niepełnosprawnością.

Najmniejsza liczba badanych – 12 osób, jako największą trudność w życiu wskazuje dostępność do dóbr kultury, urzędów.

Warto jednak podkreślić, że utrudniony dostęp do dóbr kultury i urzędów stanowi dużą przeszkodę w komunikacji, pozyskiwaniu informacji o dostępie do tych dóbr i możliwości korzystania z przysługujących praw i przywilejów.

ROZDZIAŁ II. PODEJMOWANE DZIAŁANIA NA RZECZ OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ W POWIECIE GLIWICKIM.

Według ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych rehabilitacja osób z niepełnosprawnością oznacza zespół działań, w szczególności organizacyjnych, leczniczych, psychologicznych, technicznych i szkoleniowych, edukacyjnych i społecznych, zmierzających do osiągnięcia przy aktywnym uczestnictwie tych osób najwyższego poziomu ich funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej.

Zgodnie z w/w ustawą do zadań powiatu należy m.in. opracowanie i realizacja, spójnych z powiatową strategią rozwiązywania problemów społecznych, powiatowych programów działań na rzecz osób z niepełnosprawnością w zakresie:

1. rehabilitacji społecznej,
2. rehabilitacji zawodowej i zatrudniania,
3. przestrzegania praw osób z niepełnosprawnością.

W powiecie gliwickim zadania te realizowane są przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w zakresie punktów 1 i 3 oraz przez Powiatowy Urząd Pracy w zakresie punktów 2 i 3.

Celem rehabilitacji społecznej jest podejmowanie działań umożliwiających osobom z niepełnosprawnością uczestnictwa w życiu społecznym poprzez wyrabianie zaradności osobistej i pobudzanie aktywności społecznej oraz wyrabianie umiejętności w wypełnianiu ról społecznych. Ponadto celem rehabilitacji społecznej jest zapewnienie osobom z niepełnosprawnością dostępu do informacji, kształtowania w społeczeństwie właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji z osobami z niepełnosprawnością oraz likwidacja barier funkcjonalnych (architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych).

Rehabilitacja zawodowa ma na celu ułatwienie osobie z niepełnosprawnością uzyskania i utrzymania odpowiedniego zatrudnienia i awansu zawodowego przez umożliwienie jej korzystania z poradnictwa zawodowego, szkolenia zawodowego i pośrednictwa pracy.⁷

Podstawowymi formami aktywności wspomagającymi rehabilitację zawodową oraz społeczną osób z niepełnosprawnością są warsztaty terapii zajęciowej oraz dofinansowanie uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych.

Głównym celem rehabilitacji jest kształtowanie osoby z niepełnosprawnością do samodzielnego funkcjonowania w każdych realiach, w tym do pełnienia podstawowych ról społecznych. Realizacja tego celu wymaga odpowiednich usług świadczonych przez specjalistyczną kadrę oraz wyposażenia osoby z niepełnosprawnością w pomoce ułatwiające funkcjonowanie w życiu codziennym.

⁷ Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tekst jedn. Dz. U. z 2011r. Nr 127, poz. 721 z późn. zm.)

Podstawowe cechy nowoczesnego systemu rehabilitacji to:

1. powszechność – obejmuje główne dyscypliny w lecznictwie zamkniętym i otwartym,
2. wczesne rozpoczęcie, możliwie jeszcze w okresie leczenia,
3. kompleksowość, uwzględnienie od początku wszystkich aspektów rehabilitacji,
4. ciągłość – rehabilitacja lecznicza ma zabezpieczoną ciągłość z rehabilitacją społeczną i zawodową.

Tak rozumiana rehabilitacja powinna mieć charakter systemowy, profesjonalny, kompleksowy, ciągły, wczesny i w większym stopniu uwzględniający aspekty promujące, aktywizujące i kreatywne niż ochronne.

Szczegółowe cele rehabilitacji wiążą się z:

1. maksymalnym uniezależnieniem jednostki (funkcjonalnym, ekonomicznym, mentalnym),
2. korzystną zmianą statusu wiążącą się z pełnieniem ról społecznie wartościowych,
3. dostępem do wolnego rynku pracy,
4. zaakceptowaniem niepełnosprawności,
5. pozostawaniem w stanie więzi z rodziną, grupą rówieśniczą, społecznością lokalną,
6. uwolnieniem od stereotypów i presji społecznej,
7. realizmem w ocenie swoich możliwości,
8. definiowaniem siebie, jako osoby realizującej cele zdrowotne i rehabilitacyjne, żyjącej w poczuciu sprawstwa".⁸

Dopiero kolejnym etapem może być wejście tej osoby na drogę rehabilitacji zawodowej, której końcowym etapem będzie podjęcie pracy.⁹

Program Działania Na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością z Powiatu Gliwickiego na lata 2014-2020, ma na celu minimalizowanie skutków niepełnosprawności oraz umożliwienie zaspokojenia potrzeb mieszkańców powiatu gliwickiego, borykających się z problemem niepełnosprawności w różnych płaszczyznach ich życia. W realizacji tych działań uczestniczy również Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie.

Do ustawowych zadań Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gliwicach z zakresu rehabilitacji społecznej należą:

- dofinansowanie uczestnictwa osób z niepełnosprawnością i ich opiekunów w turnusie rehabilitacyjnym,
- dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom z niepełnosprawnością,

⁸ <http://www.koalicjaon.org.pl/strona.php?s=21>

⁹ ibidem

- dofinansowanie kosztów tworzenia i działalności warsztatów terapii zajęciowej,
- dofinansowanie likwidacji barier funkcjonalnych, w tym architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób z niepełnosprawnością,
- dofinansowanie sportu kultury, rekreacji i turystyki osób z niepełnosprawnością,
- dofinansowanie usługi tłumacza języka migowego lub tłumacza – przewodnika.

Zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej od 1 stycznia 2008 roku realizowane są przez Powiatowy Urząd Pracy w Gliwicach.

Jedną z podstawowych form aktywizacji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnością wspomagającą proces rehabilitacji jest uczestnictwo tych osób w zajęciach terapeutycznych prowadzonych w warsztatach terapii zajęciowej. W zajęciach terapeutycznych prowadzonych w warsztatach terapii zajęciowej w 2013 r. uczestniczyło łącznie 87 mieszkańców powiatu gliwickiego, w tym:

- 78 osób to uczestnicy w WTZ działających na terenie powiatu gliwickiego,
- 9 osób to uczestnicy w WTZ działających na terenie innych powiatów.

W powiecie gliwickim funkcjonują dwa warsztaty, które prowadzone są przez organizacje pożytku publicznego.

1. Warsztaty Terapii Zajęciowej - Ośrodek Matka Boża Uzdrawienie Chorych w Knurowie, przy ul. Szpitalnej 29, prowadzone przez Caritas Archidiecezji Katowickiej.
2. Warsztaty Terapii Zajęciowej Stowarzyszenia „Tęcza” w Pyskowicach przy ul. Wojska Polskiego 3, prowadzone przez Stowarzyszenie Integracji Zawodowej i Społecznej Osób Niepełnosprawnych „Tęcza” z siedzibą w Bycinie przy ul. Pyskowskiej 8a.

W celu zapewnienia całodobowej opieki osób z niepełnosprawnością na terenie powiatu gliwickiego działa 5 domów pomocy społecznej. Domy pomocy społecznej obok całodobowej opieki zapewniają swoim mieszkańcom niezbędne potrzeby bytowe, edukacyjne, społeczne i religijne. Dwa domy pomocy prowadzone są przez powiat gliwicki. Trzy z nich prowadzone są przez podmioty niepubliczne na zlecenie powiatu gliwickiego.

Wykaz domów pomocy społecznej obrazuje poniższa tabela.

Tabela 12: Wykaz domów pomocy społecznej w powiecie gliwickim, stan na dzień: 31.12.

Dom Pomocy Społecznej	Typ Domu	Liczba miejsc statutowych	Organ prowadzący
Dom Pomocy Społecznej „Ostoja” w Sośnicowicach ul. Kozielska 1 Sośnicowice	dla osób dorosłych niepełno-sprawnych intelektualnie oraz dzieci i młodzieży niepełno-sprawnych intelektualnie	124	powiat gliwicki
Dom Pomocy Społecznej „Zameczek” w Kuźni Nieborowskiej ul. Knurowska 13 Kuźnia Nieborowska	dla osób dorosłych niepełno-sprawnych intelektualnie	51	powiat gliwicki
Dom Pomocy Społecznej w Piłchowicach prowadzony przez zakon o.o. Kamilianów ul. Damrota 7 Piłchowice	dla dzieci i młodzieży niepełno-sprawnych intelektualnie	60	podmiot niepubliczny na zlecenie powiatu gliwickiego
Dom Pomocy Społecznej „Caritas” Diecezji Gliwickiej w Wiśniczach ul. Wiejska 42a Wielowieś	dla osób w podeszłym wieku	80	podmiot niepubliczny na zlecenie powiatu gliwickiego
Dom Pomocy Społecznej w Knurowie prowadzony przez Caritas Archidiecezji Katowickiej ul. Szpitalna 29 Knurów	dla osób dorosłych niepełno-sprawnych intelektualnie	51	podmiot niepubliczny na zlecenie powiatu gliwickiego

Źródło: opracowanie własne PCPR.

W powiecie gliwickim zgodnie z art. 20 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004r. (Dz. U. z 2013r., poz. 182 ze zm.) funkcjonuje Środowiskowy Dom Samopomocy w Knurowie, który realizuje zadanie prowadzenia i rozwoju infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób

z zaburzeniami psychicznymi. Jest to zadanie rządowe, prowadzone przez Caritas Archidiecezji Katowickiej na zlecenie powiatu gliwickiego.

Środowiskowy Dom Samopomocy ma charakter ponadlokalny. Osobami uprawnionymi do korzystania z usług Środowiskowego Domu Samopomocy w Knurowie są:

- osoby z diagnozą zaburzeń psychicznych,
- osoby z niepełnosprawnością intelektualną.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Knurowie oferujeienne usługi specjalistyczne dla 50 osób.

Z oferowanych usług korzystają przede wszystkim osoby, które mają trudności z samodzielnym przezwyciężeniem trudnych sytuacji życiowych, w tym w odnalezieniu się w środowisku rodzinnym i społecznym. Ośrodek zapewnia postępowanie rehabilitacyjne opracowane indywidualnie dla każdego uczestnika.

Na terenie powiatu gliwickiego działają dwie poradnie psychologiczno-pedagogiczne, których celem jest diagnoza i terapia dzieci i młodzieży ze specyficznymi i specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, we współpracy z ich środowiskiem rodzinnym, przedszkolnym i szkolnym:

1. Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Knurowie przy ul. Kosmonautów 5a,
2. Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Pyskowicach przy ul. Kardynała Stefana Wyszyńskiego 37.

Systemem szkolnictwa w powiecie gliwickim objęte są również dzieci z niepełnosprawnością uczęszczające do zespołu szkół specjalnych, Zespół Szkół Specjalnych w Knurowie przy ul. Szpitalnej 25 oraz Zespół Szkół Specjalnych w Pyskowicach przy ul. Poniatowskiego 2, którym celem jest tworzenie optymalnych warunków rozwoju dla młodzieży z niepełnosprawnością poprzez:

- organizowanie specjalistycznej opieki psychologiczno – pedagogicznej, rewalidacyjnej i resocjalizacyjnej,
- realizację specjalistycznych zadań dydaktyczno – wychowawczych, rewalidacyjnych i resocjalizacyjnych,
- realizację indywidualnych programów nauczania i wychowania.

Mieszkańcy powiatu gliwickiego mogą korzystać z usług Gliwickiego Centrum Edukacyjno – Rehabilitacyjnego, funkcjonującego w systemie dziennym, mieszczącego się w Gliwicach przy ul. Słowackiego 58 B.

Misją Centrum jest budowanie i realizacja pełnego, zintegrowanego systemu rehabilitacyjno – edukacyjnego, dostępnego i przyjaznego dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością. Założenia te realizowane są poprzez wczesną, wielospecjalistyczną, kompleksową i skoordynowaną pomoc dzieciom zagrożonym niepełnosprawnością, jak i z niepełnosprawnością.

Bardzo ważnym partnerem w podejmowaniu działań na rzecz osób z niepełnosprawnością w powiecie gliwickim są organizacje pozarządowe. Jedną z form współpracy powiatu gliwickiego z organizacjami jest zlecenie realizacji zadań publicznych poprzez:

- powierzenie wykonywania zadań publicznych wraz z udzielaniem dotacji na ich realizację,
- wspieranie wykonywania zadań publicznych wraz z udzielaniem dofinansowania.

Rada Powiatu Gliwickiego corocznie podejmuje uchwały w sprawie przyjęcia Programu Współpracy Powiatu Gliwickiego z Organizacjami Pozarządowymi.

Głównym celem Programu jest określenie zasad i form współpracy powiatu z organizacjami, w oparciu o które wzmacniana jest rola sektora non-profit w realizacji zadań publicznych, podnoszona skuteczność i efektywność oraz jakość podejmowanych zadań.

Szczegółowe cele Programu Współpracy Powiatu Gliwickiego z Organizacjami Pozarządowymi dotyczą m. in.:

- wzmacniania w świadomości społecznej poczucia odpowiedzialności za realizowane zadania, swoje otoczenie, wspólnotę lokalną oraz jej tradycje,
- prowadzenia nowatorskich i efektywnych działań na rzecz mieszkańców i ich otoczenia,
- zwiększenia udziału mieszkańców w rozwiązywaniu lokalnych problemów,
- poprawę jakości życia poprzez pełniejsze zaspokojenie potrzeb społecznych.

W powiecie gliwickim zarejestrowanych jest 212 organizacji pozarządowych. W latach 2010-2012 Uchwałami Zarządu Powiatu Gliwickiego ogłaszane były konkursy ofert na zadania publiczne, między innymi z zakresu:

- kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego,
- wspierania i upowszechniania kultury fizycznej,
- porządku i bezpieczeństwa publicznego,
- nauki, szkolnictwa wyższego, edukacji, oświaty i wychowania,
- ochrony i promocji zdrowia,
- ekologii i ochrony zwierząt oraz dziedzictwa przyrodniczego.

Ponadto organizacje pozarządowe na zlecenie powiatu wykonują zadania z zakresu pomocy społecznej (m.in. prowadzenie domów pomocy społecznej, środowiskowego domu samopomocy), ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (placówki opiekuńczo – wychowawcze), ustawy o rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (warsztaty terapii zajęciowej).

Działania na rzecz osób z niepełnosprawnością wspierane również są przez Powiatową Społeczną Radę do Spraw Osób Niepełnosprawnych w powiecie gliwickim. Rada ta jest organem opiniotwórczym – doradczym w sprawach dotyczących osób z niepełnosprawnością.

Zakres działań Powiatowej Społecznej Rady ds. Osób Niepełnosprawnych obejmuje:

1. Inspirowanie przedsięwzięć zmierzających do:
 - a) integracji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnością,
 - b) realizacji praw osób z niepełnosprawnością.
2. Opiniowanie projektów powiatowych programów działań na rzecz osób z niepełnosprawnością.
3. Ocena realizacji programów.
4. Opiniowanie projektów uchwał i programów przyjmowanych przez Radę Powiatu pod kątem ich skutków dla osób z niepełnosprawnością.

ROZDZIAŁ III. GŁÓWNE ZAŁOŻENIA PROGRAMU.

1. Przesłanki do Programu Działań Na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością w Powiecie Gliwickim na lata 2014-2020

Niniejszy Program wpisuje się w realizację celów zdefiniowanych w „Wojewódzkim programie wyrównywania szans osób niepełnosprawnych oraz przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu na lata 2011 – 2020”, przyjęty przez Zarząd Województwa Śląskiego.

Celem strategicznym tego Programu jest poprawa w województwie śląskim warunków wyrównywania szans osób z niepełnosprawnością, ich integracji społecznej oraz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu osób z niepełnosprawnością i ich rodzin.

Niniejszy dokument stanowi także integralną część Strategii Rozwoju Powiatu Gliwickiego na lata 2005 – 2020, stanowiącą załącznik do uchwały Nr XXIX/201/2008 Rady Powiatu Gliwickiego z dnia 27 listopada 2008r. i jest związany z priorytetem:

„Priorytet 1.

Wzmacnianie kapitału ludzkiego powiatu gliwickiego”, oraz zawartym w nim celem strategicznym:

„CS1.2 Podniesienie jakości świadczeń zdrowotnych i aktywna polityka społeczna”.

Ponadto Program ten wynika z Celu strategicznego nr 4 Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Gliwickim na lata 2007 – 2020, przyjęty uchwałą Nr XIV/113/2007 Rady Powiatu Gliwickiego z dnia 29 listopada 2007 r.

Cel strategiczny nr 4: Tworzenie warunków do aktywizacji osób niepełnosprawnych i starszych.

Kierunki działań.

- 4.1. Dążenie do zapewnienia dzieciom niepełnosprawnym możliwości korzystania z usług ośrodka wczesnej interwencji dla dzieci.
- 4.2. Tworzenie warunków do zachowania samodzielności i niezależności osób niepełnosprawnych.
- 4.3. Integrowanie podmiotów działających na rzecz osób niepełnosprawnych.
- 4.4. Powszechny dostęp osób niepełnosprawnych do sprzętu rehabilitacyjnego, ortopedycznego i pomocniczego.
- 4.5. Włączenie osób starszych do działań na rzecz rozwoju środowiska lokalnego.

2. Identyfikacja celów i priorytetów Programu

Podstawowym założeniem Programu Działania na Rzecz Osób Z Niepełnosprawnością w Powiecie Gliwickim na lata 2014-2020 jest dążenie do wyrównywania szans, możliwości pełnego rozwoju i funkcjonowania osób z niepełnosprawnością w obszarze społecznym i zawodowym.

Cel główny (misja)

Dążenie do zapewnienia osobom z niepełnosprawnością warunków do godnego i samodzielnego życia poprzez wyrównywanie szans tych osób w otaczającej społeczności lokalnej oraz kreowanie profilaktyki łagodzenia skutków niepełnosprawności .

Dla osiągnięcia celu głównego Programu Działania na Rzecz Osób Z Niepełnosprawnością w Powiecie Gliwickim na lata 2014-2020 niezbędna jest koncentracja działań w trzech obszarach zwanych priorytetami:

1. Działania o charakterze wspierającym i pomocowym na rzecz osób z niepełnosprawnością umożliwiające im pełnoprawny udział w życiu społeczności lokalnej.
2. Działania o charakterze edukacyjnym w stosunku do osób z niepełnosprawnością oraz środowiska lokalnego.
3. Działania o charakterze profilaktycznym.

W oparciu o wyznaczone priorytety oraz cel główny Programu przyjmuje się następujące cele strategiczne.

Cele szczegółowe:

Cel szczegółowy nr 1

Poprawa funkcjonowania osób z niepełnosprawnością poprzez podejmowanie działań zmierzających do likwidacji barier utrudniających pełne uczestnictwo w życiu społecznym.

Zadania:

1. Likwidacja barier architektonicznych oraz technicznych w budynkach użyteczności publicznej placówkach edukacyjnych, zakładach opieki zdrowotnej oraz w miejscu zamieszkania osób z niepełnosprawnością.
2. Tworzenie możliwości zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze niezbędne do samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie.
3. Umożliwienie bezpłatnego dostępu do sprzętu komputerowego oraz dostępu do Internetu osobom z niepełnosprawnością - mieszkańcom powiatu gliwickiego w ramach realizacji programów finansowanych ze środków EFS.

4. Inicjowanie oraz wspieranie finansowe różnych podmiotów do podejmowania przedsięwzięć mających na celu integrację osób z niepełnosprawnością ze środowiskiem społecznym poprzez zapewnienie dostępu osobom z niepełnosprawnością pełnego uczestnictwa w życiu kulturalnym, sporcie, turystyce i rekreacji.
5. Rozwój sieci poradnictwa specjalistycznego dla osób z niepełnosprawnością (prawnego, psychologicznego, socjalnego).
6. Zapewnienie osobom z niepełnosprawnością korzystania z krótkotrwałej całodobowej opieki w przypadku czasowej nieobecności opiekunów, jako alternatywy pobytu w domach pomocy społecznej.

Wskaźniki:

- liczba przeprowadzonych likwidacji barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej, liczba przeprowadzonych likwidacji barier architektonicznych w miejscu zamieszkania osób z niepełnosprawnością,
- liczba korzystających z dofinansowania ze środków PFRON zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze,
- liczba osób, którym umożliwiono dostęp do sprzętu komputerowego z dostępem do Internetu na terenie powiatu gliwickiego,
- ilość zorganizowanych na terenie powiatu gliwickiego imprez kulturalnych, sportowych,
- liczba udzielonych konsultacji specjalistycznych, udzielonych w Punkcie Interwencji Kryzysowej PCPR w Gliwicach,
- liczba osób z niepełnosprawnością, które skorzystały z krótkotrwałej całodobowej opieki.

Cel szczegółowy nr 2:

Integracja i aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnością.

Zadania:

1. Wzmacnianie dostępu osób z niepełnosprawnością do usług i instrumentów rynku pracy poprzez aktywne pośrednictwo pracy i doradztwo zawodowe dla osób z niepełnosprawnością z terenu powiatu gliwickiego.
2. Zapewnienie warunków do nabycia nowych kwalifikacji i kompetencji wyrównujących szanse osób z niepełnosprawnością na rynku pracy poprzez poszerzenie dostępu do szkoleń.
3. Rozwój doradztwa zawodowego w Powiatowym Urzędzie Pracy w zakresie indywidualnego doboru kierunku szkoleń, planowania ścieżki kariery zawodowej, porad zawodowych, zmierzających do zatrudniania osób z niepełnosprawnością.
4. Promowanie przedsiębiorczości wśród osób z niepełnosprawnością.

5. Prowadzenie szerokiej polityki informacyjnej dotyczącej zatrudniania osób z niepełnosprawnością z uwzględnieniem zatrudniania na otwartym rynku pracy.
6. Upowszechnianie informacji o wszelkich możliwościach aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnością w ramach pozyskanych środków z Europejskiego Funduszu Społecznego.
7. Wspieranie działań na rzecz utworzenia zakładu aktywności zawodowej w powiecie gliwickim.

Wskaźniki:

- liczba osób z niepełnosprawnością zarejestrowanych, jako bezrobotni i poszukujący pracy, aktywnie poszukujących pracy,
- liczba osób z niepełnosprawnością objętych szkoleniami podnoszącymi kwalifikacje, przekwalifikowaniem zawodowym, itp.
- liczba udzielonych porad zawodowych, przygotowanych indywidualnych planów działań dla osób z niepełnosprawnością, liczba podjęć pracy, liczba subsydiowanych miejsc pracy, w tym z PFRON),
- liczba osób z niepełnosprawnością podejmujących działalność gospodarczą,
- liczba spotkań, przygotowanych informatorów, ulotek, itp.
- liczba osób biorących udział w realizowanych programach,
- liczba osób z niepełnosprawnością zatrudnionych w zakładach aktywności zawodowej.

Cel szczegółowy nr 3:

Dążenie do rozwoju usług rehabilitacyjnych w tym zwiększenia aktywności społecznej osób z niepełnosprawnością.

Zadania:

1. Dążenie do objęcia kompleksową rehabilitacją w ramach wczesnej interwencji wszystkich wymagających tego dzieci.
2. Dążenie do stworzenia systemu bezpłatnych usług rehabilitacyjnych w standardowym zakresie dla wszystkich osób z niepełnosprawnością.
3. Dążenie do zapewnienia możliwości korzystania ze sprzętu rehabilitacyjnego, niezbędnego do samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie udzielanie dofinansowań do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego.
4. Dążenie do upowszechnienia uczestnictwa osób z niepełnosprawnością w turnusach rehabilitacyjnych oraz promowanie aktywnego wypoczynku poprzez udział w imprezach integracyjnych, wycieczkach udzielanie dofinansowań uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych.
5. Inicjowanie działań w celu umożliwienia osobom z niepełnosprawnością uprawiania sportu, kultury, rekreacji i turystyki poprzez dofinansowanie działań ze środków PFRON.

6. Włączenie osób z niepełnosprawnością i starszych do działań na rzecz rozwoju środowiska lokalnego, poprzez organizowanie cyklicznych imprez, koncertów, itp.
7. Upowszechnianie wyczerpujących informacji dotyczących możliwości uczestnictwa osób z niepełnosprawnością w projektach współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.
8. Podejmowanie działań na rzecz aktywnej integracji i wyrównywania szans osób z niepełnosprawnością w ramach środków PFRON.
9. Propagowanie działań na rzecz przeciwdziałania izolacji dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością poprzez organizowanie imprez integracyjnych w szkołach, organizowanie pokazów twórczości dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością w środowisku lokalnym.
10. Stworzenie systemu pomocy osobom starszym i z niepełnosprawnością w ich środowisku lokalnym, np. asystent osoby z niepełnosprawnością.

Wskaźniki:

- liczba dzieci objętych wczesną interwencją,
- liczba nowych placówek i gabinetów rehabilitacyjnych z kontraktowanymi usługami,
- liczba udzielonych dofinansowań do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego
- liczba udzielonych dofinansowań uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych,
- liczba osób z niepełnosprawnością biorących udział w imprezach sportowych, kulturalnych dofinansowanych ze środków PFRON oraz liczba osób z niepełnosprawnością biorących udział w wycieczkach dofinansowanych ze środków PFRON,
- liczba osób biorących udział w imprezach cyklicznych,
- liczba osób biorących udział w projektach współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego,
- liczba imprez organizowanych na rzecz integracji dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością,
- liczba działających Klubów Seniora oraz odbytych zajęć z seniorami w ramach integracji międzypokoleniowej,
- liczba asystentów osób z niepełnosprawnością.

Cel szczegółowy nr 4:

Uświadamianie społeczności lokalnej poprzez kształtowanie postaw dla tworzenia środowiska przyjaznego osobom z niepełnosprawnością.

Zadania:

1. Podejmowanie działań zmierzających do podnoszenia świadomości społeczeństwa w zakresie praw i uprawnień przysługujących osobom z niepełnosprawnością poprzez publikacje, informatory, ulotki, broszury, artykuły w lokalnej prasie.

2. Promocja pozytywnego wizerunku osób z niepełnosprawnością, poprzez popularyzację twórczości artystycznej, osiągnięć sportowych osób z niepełnosprawnością.
3. Podnoszenie świadomości osób z niepełnosprawnością w zakresie przysługujących im praw i możliwości uczestnictwa w życiu społecznym.
4. Współpraca z różnymi podmiotami w tym z organizacjami pozarządowymi w zakresie integracji społecznej środowiska lokalnego.
5. Tworzenie i realizacja projektów współfinansowanych ze środków EFS integrujących osoby z niepełnosprawnością ze środowiskiem społecznym.
6. Włączanie osób z niepełnosprawnością w nurt życia społecznego poprzez przystosowanie obiektów sportowych, rekreacyjnych, kultury dla potrzeb osób z niepełnosprawnością.
7. Rozpowszechnianie informacji o aktualnych programach realizowanych na rzecz osób z niepełnosprawnością poprzez wydawanie broszur, ulotek i umieszczanie artykułów w prasie lokalnej.

Wskaźniki:

- liczba nakładu informatora, rozpowszechnionych ulotek, broszur oraz artykułów w prasie lokalnej o działaniu zmierzającym do podnoszenia świadomości osób z niepełnosprawnością,
- liczba wystaw, koncertów dotyczących twórczości artystycznej osób z niepełnosprawnością,
- liczba informacji o aktywności osób z niepełnosprawnością w różnych dziedzinach życia, promujących pozytywny wizerunek,
- liczba imprez integracyjnych,
- liczba osób z niepełnosprawnością uczestniczących w programach i projektach realizowanych przez partnerów niniejszego dokumentu
- liczba przystosowanych obiektów sportowych, rekreacyjnych, kultury dla potrzeb osób z niepełnosprawnością,
- liczba wydanych broszur, ulotek i innych o aktualnych programach

Cel szczegółowy nr 5:

Podnoszenie kompetencji osób z niepełnosprawnością poprzez rozwój i doskonalenie systemu edukacji i kształcenia.

Zadania:

1. Tworzenie w powiecie gliwickim zintegrowanych oddziałów w przedszkolach, szkołach podstawowych, gimnazjalnych i ponad gimnazjalnych.
2. Podejmowanie inicjatywy zapewnienia dostępu dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością do kształcenia w różnorodnych zawodach oraz przeciwdziałania ich izolacji poprzez wykluczenie z systemu oświaty.

3. Dążenie do likwidacji barier transportowych umożliwiających korzystanie z ogólnodostępnych placówek oświatowych dzieciom i młodzieży z niepełnosprawnością.
4. Tworzenie i realizacja programów stypendialnych i pomocowych adresowanych do uczniów i studentów z niepełnosprawnością.
5. Dążenie do popularyzacji osiągnięć edukacyjnych, artystycznych i sportowych poprzez organizowanie olimpiad wystaw, przeglądów artystycznych z udziałem dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością.
6. Wspieranie osób z niepełnosprawnością w podejmowaniu edukacji na poziomie wyższym.
7. Dążenie do zapewnienia opieki psychologiczno – pedagogicznej dzieciom i młodzieży z niepełnosprawnością oraz ich rodzicom.
8. Propagowanie i inicjowanie wśród osób z niepełnosprawnością treningów usamodzielnienia i zaradności osobistej.
9. Organizowanie spotkań dla rodziców dzieci z niepełnosprawnością w celu wymiany doświadczeń oraz informowanie ich o organizacjach pozarządowych działających na rzecz osób z niepełnosprawnością.

Wskaźniki:

- liczba klas integracyjnych w przedszkolach, szkołach podstawowych, gimnazjalnych i ponad gimnazjalnych w powiecie,
- liczba dzieci objętych nauczaniem początkowym,
- liczba dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością objęta edukacją we wszystkich typach szkół,
- liczba placówek oświatowych bez barier,
- liczba specjalizacji zawodowych w szkołach dostępnych dla młodzieży z niepełnosprawnością,
- liczba realizowanych programów stypendialnych i pomocowych adresowanych do dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością,
- liczba zorganizowanych imprez sportowych, wystaw, przeglądów artystycznych,
- liczba osób z niepełnosprawnością objętych programem „Aktywny samorząd” II Moduł,
- liczba dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością oraz ich rodziców objętych opieką psychologiczno – pedagogiczną,
- liczba osób z niepełnosprawnością objętych treningami w zakresie usamodzielnienia i zaradności.

Ocena realizacji niniejszego programu dokonywana będzie co 2 lata.

PODSUMOWANIE

Program Działania na Rzecz Osób Z Niepełnosprawnością Powiatu Gliwickiego na lata 2014 -2020 jest dokumentem perspektywicznym przewidzianym do realizacji w horyzoncie czasowym sześciu lat.

Cele szczegółowe sformułowane są w dużym stopniu ogólności i dają możliwość tworzenia szczegółowych projektów w zakresie wybranego wycinka tematyki.

Ze względu na zmieniające się warunki ekonomiczne, społeczne i polityczne nie można jednorazowo określić właściwych ram działań na rzecz osób z niepełnosprawnością. Dlatego też powyższy Program jest dokumentem otwartym. Jeżeli zaistnieje konieczność jego weryfikacji w związku ze zmianami zachodzącymi w otoczeniu, weryfikacja ta może nastąpić w każdym czasie.

Niniejszy Program jest dokumentem otwartym. Może być w każdym czasie modyfikowany i zmieniany.

Problemy, na jakie napotykają w swoim codziennym życiu osoby z niepełnosprawnością oraz ich opiekunowie są bardzo złożone. Dlatego też działania, mające na celu szeroko rozumianą poprawę warunków tych osób jak i wyrównywanie ich szans w każdej dziedzinie życia społecznego, również stają się bardzo złożone. Zaangażowanie w takie działania musi wyjść nie tylko od różnorodnych instytucji czy organizacji pozarządowych działających na rzecz osób z niepełnosprawnością, ale także samych zainteresowanych, ich rodzin, jak i środowiska lokalnego.

Dopiero tak szeroka współpraca wszystkich podmiotów będzie sprzyjała wyrównywaniu szans osób z niepełnosprawnością oraz przeciwdziałaniu ich wykluczeniu społecznego.

STAROSTA GLIWICKI

Michał Nieszporek

PRZEWODNICZĄCY RADY

Tadeusz Mamok

Wykaz instytucji zaproszonych do konsultacji społecznych:

1. Ośrodek Pomocy Społecznej w Knurowie,
2. Ośrodek Pomocy Społecznej w Pyskowicach,
3. Ośrodek Pomocy Społecznej w Sośnicowicach,
4. Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudzińcu,
5. Ośrodek Pomocy Społecznej w Pilchowicach,
6. Ośrodek Pomocy Społecznej w Toszku
7. Ośrodek Pomocy Społecznej w Gierątkowicach,
8. Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielowisi,
9. Urząd Miasta Knurowa,
10. Urząd Gminy Gierątkowice,
11. Urząd Gminy Wielowieś,
12. Urząd Miasta i Gminy Toszek,
13. Urząd Gminy Pilchowice,
14. Urząd Miasta Pyskowice,
15. Zespół Ekonomiki, Oświaty, Zdrowia i Kultury w Sośnicowicach,
16. Urząd Gminy Rudziniec,
17. Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Pyskowicach,
18. Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Knurowie,
19. Zespół Szkół Specjalnych w Knurowie,
20. Zespół Szkół Specjalnych w Pyskowicach,
21. Powiatowy Urząd Pracy w Gliwicach,
22. Miejski Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności,
23. Szpital Sp. z o.o. w Pyskowicach,
24. Szpital Sp. z o.o. w Knurowie,
25. Zespół Opieki Zdrowotnej w Knurowie,
26. Centrum Edukacji Środowiskowej w Knurowie,
27. Centrum Inicjatyw Społecznych CIS
28. Gliwickie Centrum Organizacji Pozarządowych
29. Stowarzyszenie Środowisk Osób Niepełnosprawnych, Ich Rodzin i Przyjaciół JA-TY-MY w Pyskowicach,
30. Knurowskie Stowarzyszenie Diabetyków w Knurowie,
31. Zarząd Rejonowy PCK Knurów,
32. Stowarzyszenie „Moja Gmina Nasz Powiat”,
33. Polski Związek Niewidomych Okręg Śląsk Koło Gliwice,
34. Stowarzyszenie „Pilchowiczanie Pilchowiczanom”,
35. Polskie Stowarzyszenie Diabetyków Oddział Regionalny w Gliwicach,
36. Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym i Psychicznym „POMOST” w Kuźni Nieborowskiej,

37. Stowarzyszenie na Rzecz z Upośledzeniem Umysłowym „Nadzieja” w Sośnicowicach,
38. Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych, Inwalidów, ich Opiekunów i Przyjaciół SON Gliwicach,
39. Stowarzyszenie Rodzin i Przyjaciół Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną w Knurowie,
40. Śląskie Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski i Osób z Upośledzeniem Umysłowym „Szansa” w Pyskowicach,
41. Towarzystwo im. Św. Brata Alberta, Zarząd koła Gliwickiego,
42. Fundacja Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej PROMYCZEK w Knurowie,
43. Caritas Archidiecezji Katowickiej Ośrodek Matka Boża Uzdrawienie Chorych w Knurowie,
44. Stowarzyszenie Integracji Zawodowej i Społecznej Osób Niepełnosprawnych „Tęcza” z siedzibą w Bycinie.

Bibliografia:

1. Raport z wyników. Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011 r., GUS, Warszawa 2012.
2. Wojewódzki program wyrównywania szans osób niepełnosprawnych oraz przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu na lata 2011 – 2020, przyjęty Uchwałą Zarząd Województwa Śląskiego.
3. Strategia Rozwoju Powiatu Gliwickiego na lata 2005 – 2020, przyjęta Uchwałą Nr XXIX/201/2008 Rady Powiatu Gliwickiego z dnia 27 listopada 2008r.
4. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Gliwickim na lata 2007 – 2020, przyjęta uchwałą Nr XIV/113/2007 Rady Powiatu Gliwickiego z dnia 29 listopada 2007 r.
5. www.unic.un.org.pl
6. www.niepelnosprawni.gov.pl
7. www.starostwo.gliwice.pl
8. www.pup.gliwice.pl
9. www.koalicjaon.org.pl
10. www.stat.gov.pl
11. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tekst jedn. Dz. U. z 2011r. Nr 127, poz. 721 z późn. zm.).
12. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2010 r., Nr 234, poz. 1536 z późn. zm.).
13. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2011 nr 149 poz. 887).
14. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. 2004 nr 64 poz. 593).
15. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. 2001 nr 142 poz. 1592).
16. Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U z 2013 poz. 674).
17. Sprawni niepełnosprawni na rynku pracy. Możliwości i szanse zawodowe osób z niepełnosprawnością, Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach 2013.
18. Kwartalnik "Niepełnosprawność i Rehabilitacja", Nr IV, Instytut Rozwoju Służb Społecznych, 2012
19. Raport Rzecznictwo na Rzecz Osób Niepełnosprawnych. Standardy Usług Rehabilitacji Społecznej, Koalicja Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych, wydawnictwa Polskiego Związku Niewidomych, 2012